

บทที่ 2

วรรณกรรมการเมืองและสังคมของนัยันตารา ซาห์คัล

ในช่วงทศวรรษที่ 20 ในแวดวงงานวรรณกรรมอินเดียที่แต่งด้วยภาษาอังกฤษ (Indo-Anglian novels)¹ จะพบปรากฏการณ์ที่พิเศษปรากฏการณ์หนึ่ง คือ การที่นักเขียนหลายต่อหลายคนสนใจแต่งงานวรรณกรรมที่มีเรื่องราวทางการเมืองเป็นภูมิหลัง ดังที่มีผู้เคยสังเกตความเคลื่อนไหวในงานวรรณกรรมโดยเฉพาะเรื่องสั้นในช่วงทศวรรษที่ 1930 ไว้

It was natural that the Indian writers who were imbued with the spirit of nationalism during the nineteenth century wanted to express their view points not only to the Indians but also to the British and other people of the world.

It is that they are preoccupied with things that are Indian – Indian themes, Indian characters, Indian life and manners, Indian totems and taboos [...] it is this which has made English fiction by Indian writers unmistakably national.²

¹มีข้อถกเถียงว่าควรจะเรียกงานวรรณกรรมอินเดียที่เขียนด้วยภาษาอังกฤษว่าอย่างไร เพราะแต่เดิมยังไม่มีการแบ่งแยกไว้อย่างชัดเจนระหว่างงานเขียนของนักเขียนอังกฤษที่แต่งด้วยภาษาอังกฤษในช่วงที่พักอาศัยอยู่ในอินเดีย และงานเขียนของนักเขียนชาวอินเดียที่แต่งด้วยภาษาอังกฤษ จากหนังสือ *Anglo-Indian Poetry* (ค.ศ. 1930) ของ พี. เสศทริ (P. Seshadri) มีคำว่า Indo-Anglian หมายถึง กวีนิพนธ์ของชาวอังกฤษที่อาศัยอยู่ในอินเดีย และกวีนิพนธ์ของชาวอินเดียที่แต่งด้วยภาษาอังกฤษ เช่นเดียวกับ ภูपाल สิงห์ (Bhupal Singh) ได้ให้ความหมายคำเดียวกันไว้ใน *A Survey of Anglo-Indian Fiction* (ค.ศ. 1934) ว่า หมายถึงงานของนักเขียนชาวอังกฤษที่อยู่ในอินเดีย เขียนเรื่องเกี่ยวกับอินเดียและงานของนักเขียนชาวอินเดียที่เขียนด้วยภาษาอังกฤษ และ จอร์จ แซมสัน (George Sampson) ให้ไว้ในบทความ 'Anglo-Indian Literature' ในหนังสือ *The Concise Cambridge History of English Literature* (ค.ศ. 1946) เมื่อเวลาผ่านไป เริ่มมีผู้เห็นความแตกต่างระหว่างงานเขียนของนักเขียนทั้งสองชาติมากขึ้น ทั้งรูปแบบการเขียนและสิ่งที่สะท้อนจากต้วงานวรรณกรรม จนมีการแยกงานเขียนที่แต่งด้วยภาษาอังกฤษโดยนักเขียนชาวอินเดีย และใช้คำศัพท์เฉพาะไว้เรียกงานเขียนประเภทนี้ว่า "Indo-Anglian" ตามที่ได้มีการบัญญัติไว้ในงานของ ดร. ศรีนิวาส ไอยังการ์ (Dr. Srinivasa Iyengar) ในหนังสือ *Indo-Anglian Literature* (ค.ศ. 1943) โปรดอ่านต่อ Gabinda Prasad Sarma, *Nationalism in Indo-Anglian Fiction* (New Delhi: Sterling Publishers, 1990), pp. XiX-XX.

²Ibid., pp. 31-32.

ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 1930 มีการตื่นตัวทางการเมืองอินเดียครั้งใหญ่ ในสถานการณ์เช่นนั้น สื่อมวลชนก็ย่อมที่จะกล่าวถึงสถาบันทางการเมือง การต่อสู้ทางการเมือง ปรัชญาหรือลัทธิทางการเมือง รวมถึงสื่อความคิดเกี่ยวกับการเมืองไปด้วย³ วรรณกรรมเป็นเครื่องมือที่แสดงออกถึงความรู้สึกและความนึกคิดของมนุษย์และสังคม ก็ย่อมไม่สามารถหนีไปจากบทบาททางการเมืองได้⁴ การที่นักเขียนหันมาเขียนวรรณกรรมการเมืองจำนวนมากเช่นนี้ จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะนักอ่านจะพบได้ไม่มากนักที่จะเห็นปรากฏการณ์ทางวรรณกรรมเป็นวงกว้างเช่นนี้

2.1 วรรณกรรมอินเดียในช่วงทศวรรษที่ 1840 – 1980

วรรณกรรมบางเล่มทำให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองส่งผลอย่างยิ่งต่อวรรณกรรมบางเล่ม ดังที่ไอริง ฮาว (Irving Howe) เคยได้บันทึกไว้ “The relationship between politics and literature is not, of course always the same [...] Politics increasing controls a certain kind of novel”⁵ ความคิดเห็นของฮาวทำให้เห็นว่าไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะพบว่าเนื้อหาในนวนิยายและการเมืองจะเป็นไปในทางเดียวกัน การเมืองจะส่งผลต่อวรรณกรรมบางชนิด โดยเฉพาะวรรณกรรมที่ใช้ประวัติศาสตร์และเหตุการณ์ทางการเมืองเป็นภูมิหลัง

ผลงานที่นับได้ว่าเป็นความพยายามของนักเขียนที่หยิบเอาประเด็นทางการเมืองและสังคมมากล่าวถึงในช่วงระยะเวลาแรก อาทิ เรื่อง *A Journal of Forty Eight Hours of the Year 1945* (ค.ศ. 1885) ของ เค ซี ทัตต์ (K.C. Dutt) และเรื่อง *The Republic of Orissa: Annual from the Pages of the 20th Century* (ค.ศ. 1845) ของเอส ซี ทัตต์ (S.C. Dutt) นวนิยายทั้งสองเรื่องแสดงให้เห็นการที่ประชาชนไม่พอใจและต้องการแข็งข้อต่อรัฐบาลอังกฤษ อาทิ จากเรื่อง *A Journal* ได้จำกัดเรื่องไว้เพียงการกล่าวถึงการที่ประชาชนในแคว้นกัลกัตตาลุกฮือขึ้นมาแสดงความไม่พอใจที่ต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ ในขณะที่ *The Republic of Orissa* เสนอให้เห็นภาพในมุมกว้างกว่า โดยกล่าวถึงการต่อต้านเจ้าอาณานิคมอังกฤษในแคว้นโอริสซา เบงกอล และพิหาร สิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับนวนิยายทั้งสองเล่มก็คือ การที่นวนิยายทั้งสองต่างเขียนถึงเรื่องราวในสังคมอนาคตเพื่อการหลีกเลี่ยงการควบคุมเนื้อหาของรัฐบาลอังกฤษ ซึ่งทำให้เห็น

³สมพร มั่นตะสูตร, *วรรณกรรมสังคมและการเมือง* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2524), หน้า 110.

⁴เจตนา นาควัชร, *ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี* (พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม, 2542), หน้า 43.

⁵Irving Howe, *Politics and the Novels* (n.p., n.d.), p. 161.

ความหวังในการแก้ไขสังคมในอนาคต อย่างไรก็ตามนวนิยายทั้งสองเล่มก็ได้นำเสนอประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นร่วมสมัย ในเรื่อง *A Journal* เสนอประเด็นเกี่ยวกับการที่รัฐบาลอังกฤษเช่นฆ่าประชาชน ซึ่งแฝงการวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของข้าราชการอังกฤษ ส่วนเรื่อง *The Republic of Orissa* ได้บรรยายให้เห็นความโกรธแค้นของประชาชนหลังจากการที่มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อรับรองการมีทาส แม้นวนิยายทั้งสองเล่มจะยังกล่าวถึงเรื่องราวเพียงบางกลุ่มบางส่วนในอินเดีย แต่ทั้งสองก็ได้แสดงออกถึงความคิดชาตินิยมที่กำลังเบ่งบานในเวลาต่อมา

ต่อมามีผลงานสองเล่ม ได้แก่ *The Prince of Destiny* (ค.ศ. 1909) โดยเอส เค โฆษ (S.K. Ghose) และ *Hindupore* (ค.ศ. 1909) โดยเอส เอ็ม มิตร (S.M. Mitra) ที่ต่างแสดงให้เห็นการเผชิญหน้าระหว่างชาวอังกฤษและชาวอินเดีย ด้วยบทสนทนาที่เต็มไปด้วยอัยาศัยอันดี ในเรื่อง *Hindupore* ชาวอินเดียรู้สึกนับถือชาวอังกฤษผู้ที่หยิบยื่นเอาความภาคภูมิใจและความรุ่งเรืองของอินเดียในอดีตกลับมาให้ ในขณะที่ชาวอังกฤษก็รู้สึกชื่นชมเป็นอย่างมากต่อศิลปวัฒนธรรมอินเดีย แต่อย่างไรก็ตามนวนิยายทั้งสองก็ได้กล่าวเสียด้อยอย่างเจ็บแสบผ่านมิตรภาพอันดีงามของสองชาตินั้นไว้ อีกทั้งหยิบเอาประเด็นต่างๆ ทางการเมืองในช่วงเวลานั้นมาพูดถึง ในเรื่อง *The Prince of Destiny* กล่าวถึงอำนาจและเอกสิทธิ์ของราชาผู้ปกครองแคว้นอิสระ ความอวดดีและหยิ่งโสของชาวอังกฤษ และความต้องการของชาวอินเดียในการปกครองตนเองซึ่งนำไปสู่ความบาดหมางในพวกพ้อง ส่วนในเรื่อง *Hindupore* เสนอให้เห็นลักษณะของชาวอังกฤษที่ไม่เคารพผู้อื่นและการกระทำอันไม่ถูกต้องอันนำไปสู่ความสับสนอย่างไม่หยุดหย่อนและความไม่พอใจระหว่างชาวอินเดีย

ในเรื่อง *The Young Zaminda* (ค.ศ. 1885) ของเอส ซี ทัตต์ นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการเมืองด้วยมุมมองที่แตกต่างออกไปจากเรื่องอื่นๆ เป็นเรื่องเรื่องของคนในท้องถิ่นที่มองเห็นความไม่ยุติธรรมของรัฐบาลอังกฤษที่เข้าไปจัดการแคว้นที่มีเจ้าปกครองอยู่และแคว้นที่มีชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่ แต่แทนที่จะนำเสนอความขัดแย้งระหว่างคนอินเดียและคนอังกฤษ *The Young Zaminda* กลับเลือกที่จะเสนอประเด็นการยกย่องวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ของอินเดียรวมทั้งวัฒนธรรมของมุสลิมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชาติอินเดีย ในขณะที่ผลงานในช่วงต่อมาได้แก่ *Twilight in Delhi* (ค.ศ. 1940) ของอาหมัด อาลี (Ahamed Ali) ที่เสนอมุมมองของการยกย่องวัฒนธรรมของมุสลิมให้สูงเด่น แต่ในขณะเดียวกันก็สำนึกว่าวัฒนธรรมเหล่านี้ค่อยๆ สูญไปเรื่อยๆ และเรื่องราวของมุสลิมที่ต่อต้านอังกฤษก็ได้นับมาหยิบยกกล่าวถึงในเรื่องนี้เช่นเดียวกัน

ตรวจจนถึงใน ช่วงทศวรรษที่ 1930 เอ็ม เค ไนค (M.K. Naik) ผู้วิจัยเรื่องพัฒนาการวรรณกรรมอินโด-อังกฤษ เห็นว่านวนิยายในช่วงทศวรรษที่ 1930 เป็นช่วงเวลา queen ความสัมพันธ์อย่างชัดเจนระหว่างการเมืองและสังคมในวรรณกรรมที่เขียนด้วยภาษาอังกฤษ และเป็นช่วงแรกที่นวนิยายอินเดียที่แต่งด้วยภาษาอังกฤษประสบความสำเร็จเป็นครั้งแรก⁶ เพราะว่าช่วงทศวรรษที่ 1930 เป็นช่วงที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อเอกราชโดยมีมหาตมะ คานธีเป็นผู้นำ และก็เป็นครั้งแรกอีกเช่นกันที่ความคิดเกี่ยวกับเอกราชแทรกซึมเข้าไปสังคมชนบท ซึ่งเป็นสังคมในระดับรากหญ้า⁷ และความสนใจเกี่ยวกับการเมืองนี้ก็ถึงจุดเข้มข้นมากที่สุดในช่วงทศวรรษต่อมา ก่อนที่อังกฤษจะยินยอมมอบอิสรภาพให้แก่อินเดีย นวนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองและสังคมในช่วงทศวรรษที่ 1930 อาทิ เรื่อง *Murugan the Tiller* (ค.ศ. 1927) และเรื่อง *Kandan the Patriot* (ค.ศ. 1932) ของ เอส เค เวงตรรมณี (S.K. Venkataramani) ทั้งสองเล่มแสดงให้เห็นการเมืองตามทัศนคติของคานธี รวมไปถึงการเผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับสัตยเคราะห์ การเรียกร้องของชาวอินเดียอย่างกว้างขวางเพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งอิสรภาพ และชาติที่กำลังจะถือกำเนิดขึ้นใหม่อีกครั้ง ตัวละครจากทั้งสองเรื่อง ไม่ว่าจะเป็น มูรคัน (Murugan) จากเรื่อง *Murugan the Tiller* และกันตัน (Kandan) จากเรื่อง *Kandan the Patriot* ต่างเป็นตัวละครที่ยึดเอาแนวคิดของคานธีมาปรับใช้ในวิถีชีวิตของตน ดังที่จะเห็นว่าตัวละครทั้งสอง ต่างมีคุณธรรมต่างๆ ที่เป็นคุณธรรมหลักของคานธี อาทิ การเสียสละตนเอง การไม่ยอมกระทำตามใจตนเอง และความเอาใจใส่บรรดาคนจนและคนที่ถูกกดขี่ทั้งหลาย แต่แม้ว่าตัวละครจะกล่าวถึงและนำคุณธรรมต่างๆ ของคานธีมาใช้ แต่ตัวละครทำก็ไม่ได้ทำตามสิ่งที่คานธีเคยทำไว้อย่างครบถ้วน ในขณะที่เรื่อง *Raja Rao's Kanthapura* (ค.ศ. 1938) ของ ซี ดี นัรสิมไทย์ (C.D. Narsimhaiah) ได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นนวนิยายที่นำประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับคานธีมาใช้ ทั้งเรื่องเกี่ยวกับสังคม การเมือง และศาสนาได้เป็นอย่างดี และผู้แต่งยังได้นำเอาเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1930 และนำมาแสดงไว้ในนวนิยายได้อย่างเข้าถึงจิตวิญญาณของยุคสมัยนั้นมากที่สุด

ต่อมาในช่วงทศวรรษที่ 1950 – 1980 วรรณกรรมอินเดียเสนอให้เห็นว่าอินเดียที่ปรากฏอยู่ต่อหน้าบรรดานักเขียนคือโลกใบใหม่ โลกที่ไม่ได้เป็นเพียงอินเดีย ดินแดนที่ได้ชัยชนะจากการต่อสู้กับเจ้าอาณานิคมอังกฤษที่เริ่มตั้งแต่สมัยคริสต์ศตวรรษที่ 18 แต่ยังคงรวมไปถึงอินเดียที่

⁶โปรดอ่านต่อ M.K. Naik, *Raja Rao* (New York Twayne, 1972), p. 16, Quoted in M.K.

Bhatnagar, *Political Consciousness in Indian English Writing* (New Delhi: Bahri Publications, 1991), p. 7.

⁷Ibid., pp. 7-8.

กำลังขัดแย้งระหว่างแคว้นด้วยกันทั้งหมด^๑ อาร์ เค นารายัน (R.K. Narayan) แต่งนวนิยาย *Waiting for the Mahatma* (ค.ศ. 1955) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปกครองในช่วงสุดท้ายของอังกฤษ นำเสนอให้เห็นขบวนการขับไล่อังกฤษออกจากอินเดียที่นักเขียนเห็นว่าเป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สำคัญที่สามารถรวมประเทศเป็นหนึ่งเดียว โดยมีตัวละครอย่างศรีราม (Sriram) ตัวละครเอกที่ไม่เข้าใจความแตกต่างระหว่างหนทางวิธีการต่อสู้ของมหาตมะ คานธี และวิธีของกลุ่มหัวรุนแรง เป็นผู้เล่าเรื่อง รวมทั้งนวนิยายกลุ่มหนึ่งที่แสดงให้เห็นอีกมุมมืดด้านหนึ่งของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดเรื่องอันน่าเศร้าสลดและตามหลอกหลอนในใจผู้คนในระหว่างการแยกประเทศอินเดียและปากีสถาน ทั้งเรื่อง *A Train to Pakistan* (ค.ศ. 1956) ของ ขุนศวัด สิงห์ (Khunshwant Singh) เรื่อง *The Raper* (ค.ศ. 1974) ของ ราช คิล (Raj Gill) และเรื่อง *Ashes and Petals* (ค.ศ. 1978) ของ เฮช เอส คิล (H.S. Gill) ก่อนหน้าที่จะแยกประเทศ ประชาชนต่างอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในหมู่บ้านที่สงบร่มเย็น แต่แล้วแผ่นดินกลับต้องลุกเป็นไฟเมื่อเกิดเหตุการณ์แยกประเทศ ภายหลังจากที่มีการปลุกระดมด้วยแนวคิดชาตินิยมและเชื้อชาตินิยม นวนิยายทั้งสามเล่มยังเสนอให้เห็นความการแบ่งแคว้นปัญจาบนั้นเป็นผลมาจากนักการเมืองที่โหยหาอำนาจและอังกฤษที่รีบร้อนแก้ปัญหา ทั้งหมดนำไปสู่หายนะอันหนักหน่วงซึ่งส่งผลต่อประชาชนโดยตรง รวมทั้งเรื่อง *Sunlight on a Broken Column* (ค.ศ. 1961) ของอัตเตีย โหสนยน์ (Attia Hosain) ที่เสนอภาพให้เห็นผลกระทบจากการแยกประเทศที่ส่งผลต่อชาวมุสลิม พวกเขาต้องเผชิญกับความรู้สึกแปลกถิ่นในบ้านเกิดของตนเอง ในขณะที่เรื่อง *Azadi* (ค.ศ. 1975) ของจามัน นฮาล (Chaman Nahal) ที่เสนอให้เห็นสาเหตุและผลลัพธ์ของการแยกประเทศผ่านสายตาของชาวฮินดู

ในขณะที่เรื่อง *Death of Altero: Epitaph for Magbool Sherwani* (ค.ศ. 1961) ของ มุลก์ ราช อนันท์ (Mulk Rai Anand) ที่เสนอภาพสังคมอินเดียภายหลังได้รับอิสรภาพ เกิดการปะทะกันระหว่างแนวคิดทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และการปกครองแบบไม่แบ่งแยกศาสนา (secularism) และแนวคิดอีกฝ่ายที่ยังยึดมั่นในศาสนาและคัดค้านแนวความคิดใหม่ๆ (obscurantism) นวนิยายเสนอให้เห็นความพยายามของปากีสถานในปี ค.ศ. 1948 ปากีสถานต้องการยึดแคว้นแคชเมียร์โดยการบุกโจมตีและมีการจัดเวทีกล่าวคำปราศรัยชักชวนให้ชาวปากีสถานเป็นฝ่ายปฏิปักษ์ต่ออินเดียด้วยเรื่องศาสนา ในขณะที่นวนิยายอีกเรื่องของนักเขียนคนเดียวกัน *The Prince Life of an Indian Prince* (ค.ศ. 1953) ที่อธิบายอำนาจของรัฐบาลอินเดียในการจัดการแคว้นที่มีราชาดูแล ด้วยเหตุผลที่ว่า ราชาผู้ปกครองแคว้นเหล่านั้นต่างใช้เงินฟุ่มเฟือย ไม่เคร่งครัดในศีลธรรม และไม่เข้าใจความจริงที่เกิดขึ้น ประชาชนในแคว้นจึงลุกฮือขึ้นมาขับไล่อำนาจและ

^๑Susie Tharu and K. Lalita, ed. *Women Writing in India Volume 2: The 20th Century* (USA: The Feminist Press, 1993), p. 91.

บังคับให้ยินยอมเอาแคว้นเข้าร่วมกับอินเดียเพื่อให้เป็นผืนแผ่นดินเดียวกัน แต่กระนั้นนวนิยายเล่มนี้เน้นกล่าวถึงฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมากเกินไป โดยเฉพาะการให้อภิสิทธิ์แก่ฝ่ายรัฐบาลที่จะเข้าไปจัดการแคว้นที่มีราชาปกครองแคว้น อีกทั้ง อนันท์ยังมีนวนิยายที่ออกมาตั้งคำถามกับสังคมอย่างตรงไปตรงมาเกี่ยวกับความถูกต้องในเรื่องวรรณะชนชั้น ในเรื่อง *The Untouchable* ที่เสนอให้เห็นความเชื่อมั่นอันแข็งแกร่งเกี่ยวกับวิธีการต่อสู้ของคานธีเพื่อชนชั้นจัณฑาล สำหรับอนันท์แล้วการแบ่งแยกชนชั้น คือปัญหาที่ร้ายแรงที่สุดของสังคมอินเดีย แต่กระนั้นในสังคมอินเดียก็ยังมีปัญหาการคอร์รัปชัน ซึ่งปรากฏในเรื่อง *The Combat of Shadows* (ค.ศ. 1962) และ *A Bend in the Ganges* (ค.ศ. 1964) รวมทั้งงานของมหาเสวตา เทวี (Mahasweta Devi) เรื่อง *Shishu: Children* ที่เผยให้เห็นชีวิตของข้าราชการอินเดียคนหนึ่งภายหลังการยกเลิกประกาศภาวะเร่งด่วนปี ค.ศ. 1977 เมื่อเขาต้องลงพื้นที่ในเมืองโลห์รี (Lohri) ดินแดนที่อยู่ระหว่างการเผชิญหน้าของชาวอเกรีย (Aghria) มานานนับศตวรรษ เขาก็พบความจริงที่ว่าผู้คนเหล่านี้ก็ถูกทำร้ายจากระบบราชการและการปกครองจากส่วนกลางเหมือนกัน แต่ไม่สามารถจะทำอะไรได้ นอกจากที่ต้องนั่งเฉยไว้⁹

อาจกล่าวได้หรือไม่ว่าสำนักทางการเมืองและสังคมอยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ทางวรรณกรรมอินเดียสมัยใหม่ที่ได้รับการกระตุ้นจากเหตุการณ์ทางการเมืองและสังคมร่วมสมัย สำนักร่วมทางการเมืองและสังคมที่ทำให้นักเขียนเล็งเห็นว่าประเด็นและปัญหาทางการเมืองและสังคมเป็นสิ่งเร่งด่วนที่สังคมควรจะแก้ไขร่วมกัน และพร้อมที่จะเสนอปัญหาต่างๆ รวมทั้งอาจจะเสนอแนวทางแก้ไขสังคมนั้นๆ อันนำไปสู่การนำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับชีวิตและธรรมชาติของมนุษย์ที่ว่ามีมนุษย์เป็นอยู่ภายใต้อำนาจของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม

เอ็ม เค ไนค ผู้ศึกษาวรรณกรรมอินเดียให้คำอธิบายไว้ว่า สำนักทางการเมืองและสังคมในบริบทของอินเดียเพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่นานนี้พร้อมกับการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องเอกราชกับอังกฤษ เนื่องจากตามประวัติศาสตร์ คนอินเดียอยู่ภายใต้การปกครองของผู้มีอำนาจในแต่ละแคว้นมาโดยตลอด เป็นเรื่องปกติที่ชาวอินเดียมักจะรู้สึกไม่คุ้นเคยกับระบบการเมือง เนื่องจากสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับคนอินเดียคือความเป็นอยู่ในโลกปัจจุบัน ทุกคนทำหน้าที่ตามสถานภาพทางสังคมที่ถูกกำหนดไว้ตามกฎระเบียบของสังคม¹⁰ รพินทรนาถ ฐากูร (Rabindra Nath Tagore) กล่าวไว้ว่า สำนักทางการเมืองอินเดียนั้นตกตะกอนและกลายเป็นรูปร่างในรูปแบบชาตินิยม เป็นผลกระทบโดยตรงจากการปกครองของอังกฤษ¹¹

⁹M.K. Bhatnagar, *Political Consciousness in Indian English Writing*, pp. 17-22.

¹⁰Ibid., pp. 2-3.

¹¹*Nationalism* (London: Macmillan, 1950), Chapter -I. Quoted in Ibid., p. 10.

ส่วนมากคงเกรงจะมีส่วนอย่างมากที่ช่วยสร้างสำนึกทางการเมืองให้ชาวอินเดีย ส่วนที่เหลือนั้นได้แก่บรรดาปัญญาชนรุ่นใหม่ชาวอินเดียที่ให้ความร่วมมือกับสังคมด้วยการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเมือง และงานด้านการเมืองเบื้องต้น ปัญญาชนบางส่วนเลือกแตงนวนิยายเพื่อเข้าถึงชุมชนและสังคมอินเดียในวงกว้าง ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ไม่อาจนิ่งเฉยรอเป็นเพียงคนมองดูเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเฉยเมย นักเขียนจึงลุกขึ้นมาพยายามสื่อสารกับนักอ่านเพื่อกระตุ้นเตือนให้หันมาใส่ใจสังคมและการเมือง มุมมองเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดความคิดใหม่ๆ สำนึกทางการเมืองขยายตัวใหญ่ขึ้นจากในระดับบุคคลกลายเป็นระดับประเทศ และไปสู่การรวมใจเพื่อเป็นหนึ่งเดียวต่อต้านเจ้าอาณานิคม และแม้กระทั่งหลังได้รับอิสรภาพแล้ว เหล่าปัญญาชนผู้สังเกตการณ์ร่วมสมัยก็ยังไม่หยุดตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการเมืองและสังคม¹² จนมีคำกล่าวถึงนวนิยายอินเดียในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 ว่าลัทธิชาตินิยมกลายเป็นสิ่งที่นักเขียนต่างสนใจ พวกเขาไม่เพียงแต่จะทำหน้าที่เป็นนักเขียนเท่านั้น แต่ยังเป็นครูที่ช่วยให้ผู้อ่านตระหนักและรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับการเมืองทั้งในส่วนของแรงบันดาลใจและปัญหาต่างๆ¹³ ปรัชญาการณทางวรรณกรรมที่สะท้อนสำนึกทางการเมืองและสังคมอินเดียนี้ไม่ได้เกิดขึ้นแต่ภายในประเทศเท่านั้น แต่ยังคล้ายคลึงกับในประเทศอื่นๆ ที่เคยเป็นประเทศอาณานิคมของชาติตะวันตกมาก่อน งานวรรณกรรมทางการเมืองจึงไม่ได้เป็นของชาติใดชาติหนึ่ง หากแต่เป็นของมวลมนุษยชาติด้วย จิตวิญญาณในงานวรรณกรรมที่ต้องการต่อสู้และดิ้นรนเพื่อเสรีภาพและคุณค่าของมนุษย์

2.2 องค์ประกอบของนวนิยาย

จากการวิเคราะห์นวนิยาย 3 เล่ม ได้แก่ เรื่อง *This Time of Morning* เรื่อง *Rich Like Us* และ *Mistaken Identity* พบว่าผู้ประพันธ์ได้ใช้องค์ประกอบต่างๆ ของนวนิยายโดยเฉพาะโครงเรื่องที่มีภูมิหลังทางการเมืองและสังคมในช่วงก่อนและหลังได้รับเอกราชแต่ละครที่มีตัวจนอยู่จริงในประวัติศาสตร์ อันแสดงให้เห็นความสัมพันธ์บางประการระหว่างวรรณกรรมและประวัติศาสตร์

การใช้ประวัติศาสตร์เป็นภูมิหลังในโครงเรื่องนัยนันทารา ซาห์คัลช่วยสร้างบรรยากาศในช่วงนั้นๆ ให้กับนวนิยาย เช่นในเรื่อง *This Time of Morning* ผู้ประพันธ์ได้หยิบยืมประวัติศาสตร์ในช่วงหลังได้รับเอกราชเป็นภูมิหลังของเรื่อง ทำให้นวนิยายคูมีเนื้อหาที่น่าติดตามและที่สำคัญเป็นสิ่งที่อ้างความน่าเชื่อถือให้กับนวนิยาย เช่นเดียวกับการใช้ตัวละคร การใช้ตัวละครจะแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ การดำเนินเรื่องและการ

¹²Ibid., pp. 20-21.

¹³A. Alvarez, *Hungarian Short Stories* (London: Oxford University Press, 1967), p. X.

สื่อสารความคิดของผู้ประพันธ์ผ่านคำพูดหรือการกระทำของตัวละครที่เกิดจากทั้งจินตนาการของผู้ประพันธ์และตัวละครจากประวัติศาสตร์ อันเป็นการสร้างความสมจริงให้กับนวนิยายได้เป็นอย่างดี

2.2.1 เรื่อง *This Time of Morning*

โครงเรื่อง

เรื่องดำเนินขึ้นในช่วงท้ายของวาระการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของยวาทระลาล เนห์รู ก่อนที่จะเกิดการเคลื่อนไหวในการโยกย้ายอำนาจจากรัฐบาลเก่าไปอีกรัฐบาลใหม่¹⁴ เหตุการณ์หลักของเรื่องดำเนินขึ้นในกระทรวงต่างประเทศในรัฐเดลีที่ประกอบขึ้นจากข้าราชการหลายระดับและหลายรุ่น เรื่องราวในนวนิยายเสนอให้เห็นความแตกต่างกันระหว่างข้าราชการรุ่นใหม่และเก่า การย้ายข้าราชการจากรัฐหนึ่งไปอีกรัฐหนึ่ง การตัดสินใจบนคอร์ปชั่น ตลอดจนไปถึงเรื่องส่วนตัวของข้าราชการแต่ละคน *This Time of Morning* สะท้อนให้เห็นชีวิตที่พยายามต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้พื้นที่ของตนเองในสังคมและจัดการกับเสรีภาพที่ตนเองพึงได้มา บางคนเลือกใช้เสรีภาพเพื่อทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นในสังคม แต่บางคนก็เลือกเพื่อตัดดวงผลประโยชน์ให้กับตนเอง

ช่วงเวลาในประวัติศาสตร์ที่ซาร์คัลหยาบยกมาเขียนถึง คืออินเดียภายหลังที่ได้รับเอกราช แม้อิสรภาพที่ชาวอินเดียต่างต่อสู้และเฝ้ารอมมาตลอดจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม และสร้างความหวังกับผู้คนในประเทศว่าความรุ่งเรืองของอินเดียในอดีตกำลังกลับมาอีกครั้ง แต่ซาร์คัลกลับมองเห็นว่าอิสรภาพนั้นก็นำซึ่งผลในทางตรงข้ามเช่นกัน เมื่ออินเดียได้รับสิทธิและอำนาจในการปกครองตนเอง ประชาธิปไตยกำลังเบงบานในรัฐบาลเต็มที่ แต่ในเวลาเดียวกันรัฐบาลอินเดียก็แฝงไปด้วยทุจริตคอร์ปชั่น ข้าราชการบางส่วนขาดสำนึกในการทุ่มเทกำลังใจและกายเพื่อพัฒนาประเทศ เศรษฐกิจของบ้านเมืองกลับตกอยู่ในมือของผู้มีอำนาจทางการเมืองที่มีจำนวนเพียงหยิบมือ

นอกจากสถานการณ์ทางการเมือง นักเขียนหญิงชาวอินเดียนี้อย่างกล่าวถึงสังคมอินเดียมร่วมสมัยที่กำลังปรับเปลี่ยนไปจากเดิม มีการเผชิญหน้าระหว่างคนรุ่นใหม่และเก่า ต่างฝ่ายต่างก็มีทัศนคติและวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน ในขณะที่คนรุ่นเดิมยังคงยึดและปฏิบัติตามขนบประเพณีเดิม

¹⁴รัฐบาลของเนห์รูปกครองอินเดียระหว่างช่วง ค.ศ. 1946 ถึง ค.ศ. 1964 โปรดอ่านต่อ สุภัทรา วรณพิน, *ประวัติศาสตร์และเหตุการณ์ปัจจุบันในเอเชียใต้* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2532), หน้า 97.

แต่คนรุ่นใหม่กลับมีหัวทันสมัย พวกเขาไม่แน่ใจถึงบทบาทและเอกลักษณ์ของตนเอง ศิลธรรม ประเพณีเดิมในสังคมเริ่มสั่นคลอน เพราะผู้ปฏิบัติรุ่นใหม่ เริ่มไม่เล็งเห็นความสำคัญ รวมถึง ความขัดแย้งทางศาสนาที่ยังปรากฏในสังคม ส่งผลต่อทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง และ สถานภาพของผู้หญิงอินเดีย ที่สะท้อนจุดวิกฤตความเป็นตัวตนของผู้หญิง ผู้หญิงไม่มีจุดยืนให้ เลือรมากนักในสังคมที่กำลังผันแปร มีหนทางให้เธอเลือกสองทาง นั่นคือ ดำเนินรอยตามประเพณี เดิม หรือการปลดปล่อยตนเองให้เป็นอิสระในสังคมใหญ่

ในเรื่อง *This Time of Morning* ซาห์คัลเสนอให้เห็นภาพรุ่งอรุณของวันใหม่ที่สาดส่องลง บนผืนแผ่นดินแห่งชมพูทวีป หลังจากที่พ้นผ่านฝันร้ายของค่าคืนแห่งความขัดแย้งและการสูญเสีย เลือดเนื้อที่กินระยะหลายทศวรรษ นักเขียนตั้งคำถามกับนักอ่านว่า แท้จริงแล้วภาพแห่งวันใหม่นั้น เป็นภาพลวงตาหรือไม่ จากประเทศที่มีเจ้าอาณานิคมเป็นผู้ปกครอง แล้วตอนนี้อำนาจปกครอง ตกอยู่ในมือของใคร แต่อย่างไรก็ตามความไม่ถูกต้องการผิดทำนองคลองธรรมในระบบราชการ สังคมและเศรษฐกิจ ต่างเป็นข้อพิสูจน์สำหรับประเทศที่กำลังเกิดขึ้นใหม่ และสำหรับระบบ การปกครองแบบประชาธิปไตยที่คนอินเดียเลือกแล้วว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับคนในชาติ บทพิสูจน์นี้ยังคงดำเนินอีกยาวนานบนเส้นถนนของความผันแปรทางการเมือง โดยที่มีความ เจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติเป็นจุดปลายทาง

ตัวละคร

ตัวละครส่วนใหญ่แม้จะมาจากจินตนาการของซาห์คัล แต่ก็ยังมีตัวละครที่มาจาก ประวัติศาสตร์ซึ่งส่งอิทธิพลต่อความคิดของคนในสมัยนั้น ได้แก่ คานธีและยวหาระลาล เนห์รู เป็นต้น เมื่อพิจารณาเนื้อเรื่องจาก *This Time of Morning* จะพบว่าในตอนหนึ่งของเรื่องกล่าวถึงพรรค คองเกรสในตอนเริ่มต้นผ่านงานเขียนของไกลาส เขาเริ่มต้นเขียนถึงคานธีโดยเริ่มตั้งแต่การเริ่มเข้า มาทำงานเพื่อถึงขบวนการเรียกร้องเอกราชอินเดียเริ่มต้นขึ้นเมื่อคานธีเริ่มตระหนักถึงความไม่เป็น ธรรมต่อชาวอินเดียขณะที่เขายังเป็นทนายอยู่ที่แอฟริกาและถูกเจ้าพนักงานไลให้ไปอยู่ในตู้รถไฟ ชั้นสามจากชั้นที่หนึ่ง เขาจึงเริ่มรับรู้ว่าสิ่งเหล่านี้ไม่เป็นธรรมต่อชาวอินเดีย¹⁵

ข้อมูลดังกล่าวเขียนขึ้นโดยอาศัยประวัติศาสตร์ทางการเมืองอินเดียเกี่ยวกับพรรคคองเกรส ในช่วงเริ่มต้น แม้พรรคคองเกรสจะก่อตั้งก่อนหน้าที่คานธีจะเดินทางเข้ามาในอินเดียหลายปี แต่ ชาวอินเดียก็รู้สึกไปทางเดียวกันกับที่ไกลาสรู้สึกว่าการคองเกรสเป็นรูปเป็นร่างนับตั้งแต่คานธี

¹⁵Nayantara Sahgal, *This Time of Morning* (New Delhi: Kali for Women, 2000), p. 181.

ตัดสินใจเดินทางมายังอินเดีย ภายหลังจากที่เขาเป็นผู้นำในการต่อสู้แบบสัจยเคราะห์เพื่อความเท่าเทียมกันของคนงานอินเดียในแอฟริกาให้ดีขึ้น การต่อสู้เพื่อเอกราชอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในอินเดียจึงเริ่มต้นนับตั้งแต่บัดนั้น คานธียังเป็นแรงบันดาลใจให้ดังที่ได้ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *This Time of Morning* ในตอนที่ประกาศ สุลละข้าราชการรุ่นอาวุโสรำลึกถึงความหลังตอนที่ได้ทำงานช่วงแรกๆ ในพรรคคองเกรส สุลละได้บรรยายถึงสภาพพรรคช่วงนั้นเอาไว้ว่า คนในพรรคคองเกรสที่มาจากหลากหลายที่มา หากแต่มีจุดประสงค์เดียวกันคือการทำงานให้กับภายใต้การนำของมหาตมะ คานธี พวกเขาเองก็ไม่รู้ว่าถ้าหากไม่มีผู้นำท่านนี้แล้ว พรรคจะมีลักษณะเป็นอย่างไร¹⁶

ในขณะที่ยวหาระลาล เนห์รูดำรงตำแหน่งเป็นมหาบุรุษแห่งอินเดียอีกคนหนึ่งนอกจากมหาตมะ คานธีแล้ว เขายังเป็นลุงของผู้ประพันธ์อย่างนัยันตารา ซาห์คัล คัดงั้นจึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจเลยว่าเนห์รูจะเป็นอีกตัวละครหลักที่มีตัวตนอยู่จริงในประวัติศาสตร์ในนวนิยายเรื่อง *This Time of Morning* นายกรัฐมนตรีอินเดียในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 1940 จบจนถึงเมื่อท่านถึงแก่กรรมในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 1960

จากนวนิยาย *This Time of Morning* ผู้ประพันธ์เลี้ยงที่จะใช้คำว่า 'ยวหาระลาล เนห์รู' ตรงๆ และหันไปใช้คำย่อว่า นายกฯ (P.M.) แม้กระนั้นก็ยังสามารถคาดเดาได้ว่านายกฯ ท่านนี้เป็นใครโดยสังเกตจากลักษณะที่ผู้ประพันธ์กล่าวถึงในแง่มุมมองของผู้นำด้านต่างๆ โดยเฉพาะความสามารถในควบคุมและดูแลประเทศในช่วงก่อร่างสร้างประเทศ และการครองใจประชาชนและข้าราชการผู้ทำงานอยู่ภายใต้อาณัติซึ่งเป็นแง่มุมมองและทัศนคติที่ยังติดตัวนายกรัฐมนตรีอย่างยวหาระลาล เนห์รู แม้ในเรื่อง *This Time of Morning* แม้ผู้ประพันธ์จะไม่ได้บอกตรงๆ ว่าเป็นใครกันแน่ในประวัติศาสตร์อินเดีย แต่เมื่อเทียบกับช่วงเวลาในเรื่องราวปีคริสต์ศักราชที่ 1970 และลักษณะของนายกรัฐมนตรีทั้งปวงที่กล่าวมาเบื้องต้นก็ทำให้สามารถคาดเดาได้ว่านายกฯ ท่านนั้นเป็นผู้ใด ความเป็นเนห์รูและนายกรัฐมนตรีประการแรกที่ผู้ประพันธ์กล่าวถึง ได้แก่ผู้ที่มีจิตวิญญาณของนักปฏิวัติ ดังที่ใน *This Time of Morning* ได้กล่าวถึงท่านไว้ "The P.M. was the revolutionary spirit in a bureaucratic administration"¹⁷ การปฏิวัตินี้ไม่ได้ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงปฏิวัติเพื่อเอกราชเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการปฏิวัติในด้านการบริหารปกครองประเทศอันหมายถึงหน้าที่สำคัญของนักการเมืองในการรับใช้สังคม

¹⁶Ibid., p. 192.

¹⁷Ibid., p. 15.

นอกจากนี้ซาทส์คัลยังเสนอให้เห็นความสามารถของเนห์รูที่ไม่ได้รับรู้กันแต่ในหมู่ชาวอินเดียด้วยกันเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงชาวต่างชาติที่รับรู้และประจักษ์ถึงสิ่งต่างๆ เหล่านี้ด้วย นักการเมืองอย่าง กัลยัน ที่เพิ่งกลับมาจากอเมริกาเพื่อรับตำแหน่งในรัฐบาลอินเดีย ผู้ที่ไม่เชื่อในระบบการเมืองหรือแม้แต่การต่อสู้ทางการเมืองแบบใดๆ เขาไม่เชื่อในระบบอาวุโส หากแต่ยังเคารพนับถือความสามารถของเนห์รู "He thought of the P.M. down the corridor whom he had come to respect more than any man he had known."¹⁸ หรือแม้แต่กับชาวต่างชาติอย่าง ตัวละครนีล (Neil) ในเรื่อง *This Time of Morning* ผู้เข้ามารับผิดชอบงานออกแบบสถาปัตยกรรมแห่งสันติภาพ ยังรู้สึกเคารพต่อผู้นำท่านนี้ไม่ต่างไปจากชาวอินเดียคนอื่นๆ ดังจากโอกาสที่เขาได้เข้าไปในที่ประชุมโลกสภาหรือรัฐสภาในระบบการเมืองไทยเพื่อฟังการอภิปราย และนายภข ก็เป็นผู้ลุกขึ้นมาอภิปรายเพื่อไกล่เกลี่ยความขัดแย้งระหว่างสมาชิกโลกสภาด้วยกัน

2.2.2 เรื่อง *Rich Like Us*

โครงเรื่อง

นวนิยายเล่มนี้มีความโดดเด่นทางด้านเนื้อหาและการนำเสนอจนได้รับรางวัล Sinclair Fiction Prize จากประเทศอังกฤษในปี ค.ศ. 1985¹⁹ ด้วยเนื้อหา 301 หน้า *Rich Like Us* แต่งขึ้นโดยมีพื้นหลังทางประวัติศาสตร์อินเดียครอบคลุมตั้งแต่ช่วงก่อนได้รับอิสรภาพจากอังกฤษ และดำเนินมาจนถึงช่วงที่นาง อินทิวา คานธีขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอินเดีย²⁰ เหตุการณ์สำคัญที่ซาทส์คัลเลือกมาเป็นจุดพลิกผันของเรื่อง คือเหตุการณ์ประกาศภาวะฉุกเฉินที่ดำเนินตั้งแต่เดือนมิถุนายน ค.ศ. 1975 จนถึงเดือนมีนาคม ค.ศ. 1977

เหตุการณ์ใน *Rich Like Us* ดำเนินเป็นเรื่องราวสองเรื่องหลักไปพร้อมกับการให้เห็นความแตกต่างระหว่างของประเทศในช่วงเวลาอดีตและปัจจุบันควบคู่ไปพร้อมๆ กัน ผ่านชีวิตของตัวละครหญิงสองตัว โซนาลี (Sonali) และโรส (Rose) ภายหลังจากการประกาศภาวะฉุกเฉิน โซนาลี

¹⁸Ibid., p.138.

¹⁹"Nayantara Sahgal," [Online]. Available from <http://www.loc.gov/acq/ovop/delhi/salrp/nayantarasahgal> [2004, October 12]

²⁰นางอินทิวา คานธีดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสองช่วงด้วยกัน กล่าวคือ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1966 จนถึง ค.ศ. 1975 และอีกช่วงคือตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 ตราบจนถึงในปีที่นางถึงแก่อนิจกรรมในปี ค.ศ. 1984 โปรดอ่านต่อ สุภัทรา วรณพิน, *ประวัติศาสตร์และเหตุการณ์ปัจจุบันในเอเชียใต้*, หน้า 106-110.

ได้รับคำสั่งให้โยกย้ายตำแหน่งเพื่อไปประจำอีกตำแหน่งที่รองลงมา ภายหลังจากที่ปฏิเสธใบยื่นขอ
 ดำเนินการธุรกิจของบุตรชายของนายกรัฐมนตรีที่ดำเนินธุรกิจประกอบรถยนต์แต่กลับใช้ธุรกิจ
 ผลิตน้ำยี่ห้อ “แฮปปี้โลยา” (Happyloya) บังหน้า แม้ว่าเธอจะได้ทำงานในกระทรวงต่อ แต่เธอก็
 เลือกที่จะลาออกเนื่องจากไม่สามารถทำงานต่อได้ในบรรยากาศของแวดวงข้าราชการที่มีแต่การ
 คอรัปชั่น ในขณะที่โรสหญิงชาวอังกฤษที่พบว่าตนเองตกอยู่ในที่นั่งลำบากเมื่อสามีชาวอินเดีย
 ที่ร่วมทุกข์ร่วมสุขมาด้วยกันมาตั้งแต่ก่อนที่ประเทศจะได้รับเอกราช เจ็บป่วยอยู่ในสภาพอัมพาต
 ไม่รู้สึกตัว เดฟ (Dev) บุตรชายของรามและโมนาก็ได้ใช้โอกาสนี้ปลอมลายเซ็นบิดา เพื่อนำเงิน
 จำนวนมากมาลงทุนธุรกิจ “แฮปปี้โลยา” และเพื่อแก้แค้นที่โรสได้ทำความเจ็บช้ำน้ำใจให้กับแม่
 ของเธอมาโดยตลอด โชนลีช่วยเหลือโรสอย่างเต็มที่ด้วยการพยายามเปิดเผยความผิดของเดฟ
 โดยมีวีเพื่อนเก่าและผู้ที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งของเธอแทนได้ยื่นมือเข้ามาช่วย แต่ตัวของวีเองก็ได้รับ
 ผลกระทบจากการที่พยายามช่วยเหลือโชนาลีนี้เช่นกันจนต้องออกจากราชการ จนกระทั่งโรสถูก
 ทำร้ายจากคนร้ายที่ได้รับการว่าจ้างจากเดฟจนเสียชีวิต เมื่อถึงช่วงอับจนหนทางโชนาลีก็ได้รับ
 ความช่วยเหลือจากเพื่อนเก่าของโรสให้มาช่วยทำงานเกี่ยวกับข้อมูลศิลปะอินเดียสมัยโมกุล ที่ถือ
 กันว่าเป็นยุคทองทั้งทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมยุคหนึ่งของอินเดียโบราณ เธอตัดสินใจรับ
 งานเพื่อเป็นที่หลบพักและรอให้ช่วงเวลานี้ผ่านพ้นไป

จากเรื่องซาร์คัลลียกเอาข้อมูลทางประวัติศาสตร์มากกล่าวถึงทั้งเรื่องราวตอนที่มีการ
 แยกประเทศปากีสถานออกจากอินเดีย คำกล่าวของอดีตนายกรัฐมนตรีเนห์รู และการต่อสู้แบบ
 อหิงสาของมหาตมะ คานธี และเผยให้เห็นข้อเท็จจริงบางส่วนที่ถูกปกปิดมานานเกี่ยวกับการ
 บริหารประเทศในช่วงประกาศภาวะฉุกเฉินในสมัยของนางอินธีรา คานธี ซึ่งเป็นอีกครั้งที่จิต
 วิญญานของอินเดียได้รับความทุกข์ทรมานอีกครั้งจากการปกครองแบบเผด็จการรูปแบบใหม่²¹
 เนื่องจากสื่อพิมพ์ถูกควบคุม การเคลื่อนไหวทางการเมืองได้รับการจับตามองอย่างเคร่งครัดด้วย
 บทลงโทษด้วยการจำคุก แหล่งชุมชนแออัดถูกทำลายหรือถอน และคนจนถูกบังคับให้ทำมันไม่เว้น
 แม้แต่คนชราและคนที่ยังไม่ได้แต่งงาน ผ่านสายตาของตัวละครอย่างโชนาลี เธอเห็นว่าการเมือง
 ส่งผลกระทบต่อชีวิตประชาชน หลังจากทีอินเดียได้รับอิสรภาพ ระบบภาษีถูกยกเลิก ที่ดินที่แต่เดิมเป็น
 ของเจ้าของที่ดิน (Zamindari) ยกให้กับเกษตรกรเพื่อทำการเพาะปลูก ในสมัยนายกรัฐมนตรีเนห์รู
 มีแผนพัฒนาระยะ 5 ปีเพื่อฟื้นฟูภาคเศรษฐกิจ และชนชั้นจัณฑาลได้รับคำอนุญาตให้ประกอบ
 อาชีพได้ ความเป็นอยู่ของประชาชนเหมือนจะดีขึ้น แต่ทว่าคนบางส่วนในสังคมยังมีความเป็นอยู่
 ที่ไม่ดีขึ้น ขอตานข้างถนนก็ยังคงขอตานต่อไป

²¹Harin Majithia, *The Novels of Nayantara Sahgal: A Prismatic View*, p.47.

ในเรื่อง *Rich Like Us* ซาห์คัลยังให้ความสำคัญกับประเด็นผู้หญิงร่วมสมัยในอินเดีย ดังที่มีผู้ให้ความเห็นว่าในนวนิยายเรื่องนี้นักเขียนถ่ายทอดความรู้สึกผ่านตัวละครโซนาลี 'Sahgal obviously shares Sonali's feeling. She believes that for the woman's liberation movement to take place in India, their education should bring about civilized changes'²² แม้ว่าผู้หญิงในเรื่องจะเป็นผู้ที่เคร่งครัดต่อศีลธรรม มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ตนได้รับไม่ว่าจะเป็นหน้าที่การงานหรือสถานภาพ แต่ผู้หญิงอินเดียก็แทบจะไม่แตกต่างไปจากสังคมอื่นที่มีระบบชายเป็นใหญ่ ผู้หญิงอินเดียยังคงเป็นรองเพศชาย ในฐานะที่มีพื้นที่ในสังคมไม่มากเท่าเพราะถูกจำกัดด้วยประเพณี ขนบธรรมเนียมและศาสนา เช่น พิธีกรรม 'สตี' ที่กล่าวไว้ในเรื่อง อย่างไรก็ตามซาห์คัลให้ความเห็นผ่านเรื่องราวของทั้งโรสและโซนาลีว่า ผู้หญิงสามารถลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อสิทธิของเธอได้เช่นกันหากเมื่อถึงโอกาสเหมาะสมและมีแรงสนับสนุนเพียงพอ

ตัวละคร

ในนวนิยายเรื่อง *Rich Like Us* ปรากฏชื่อตัวละครหญิงที่เป็นนายกรัฐมนตรีของอินเดียนัยันตารา ซาห์คัลไม่ได้ใช้ชื่อตรงๆ ของนักการเมืองท่านนั้น ซาห์คัลใช้ชื่อย่อเพียง "มาดาม" (Madam) เมื่อนำช่วงเวลาของผู้ประพันธ์อ้างอิงถึงในเรื่องมาเทียบกับช่วงเวลาในประวัติศาสตร์ จะพบว่าเป็นช่วงเวลาหลังจากยวหาระลาล เนห์รูเสียชีวิตในปี ค.ศ. 1964 และหลังนาย ลัล บาฮาตุร์ ศาสตรี (Lal Bahadur Shastri) เข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 2 ของอินเดียในช่วงระยะเวลาสั้นๆ เพียง 2 ปี และถึงแก่กรรมอย่างกะทันหันในปี ค.ศ. 1966 ดังนั้นทำให้รู้ว่าตัวละครหญิงที่ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีผู้นั้นคือนางอินทิวา คานธีบุตรสาวของนายยวหาระลาล เนห์รูผู้เป็นนายกรัฐมนตรีอินเดียคนที่ 3 และ 5 ในช่วง ค.ศ. 1966-1977 และ ค.ศ. 1980-1984 รวมทั้งบุตรชายของนางอินทิวา คานธี ได้แก่ นายสัตยชัย คานธี ซึ่งตัวละครทั้งสองต่างมีอำนาจอยู่ในอินเดียในเวลานั้น

ภายหลังจากการประกาศภาวะฉุกเฉิน แต่ช่วงเวลาจะกินระยะเวลาเพียงสองปีแต่ความผูกผันทางการเมืองกลับส่งผลกระทบต่อตัวละครแต่ละตัวในเรื่องอย่างทั่วถึง นับตั้งแต่ ราม (Ram) นักธุรกิจสูงวัยชาวอินเดีย โรส ภรรยาชาวอังกฤษของราม โมนา (Mona) ภรรยาคนแรกชาวอินเดียของราม รวี คชรุ (Ravi Kachru) ข้าราชการในกระทรวงอุตสาหกรรม และโซนาลี ข้าราชการหญิงชั้นสูงในกระทรวงเดียวกับรวีและเป็นอดีตเพื่อนหญิงของเขาสมัยยังศึกษาที่ต่างประเทศด้วยกัน ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเผยให้เห็นธาตุแท้ของมนุษย์แต่ละคนว่าจะผันแปรไปตามความ

²²Ibid., p.48.

เปลี่ยนแปลงนั้นด้วยหรือไม่ ความดีหรือความเลวเป็นเพียงเส้นแบ่งคั่นกลางของพฤติกรรมมนุษย์ที่จะเจออออกไปข้างใดข้างหนึ่งเมื่อใดก็ได้ ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองยังส่งผลให้ตัวละครแต่ละตัวต่างมีวิธีรับมือไม่เหมือนกันแล้วแต่ว่าใครจะมีความพร้อมมากน้อยกว่ากัน และบุคคลที่มีสติและความรอบคอบมากที่สุดที่จะพ้นผ่านช่วงวิกฤตของบ้านเมืองไปได้

2.2.3 *Mistaken Identity*

โครงเรื่องและตัวละคร

นักเขียนเลือกย้อนกลับไปเล่าเรื่องถึงในช่วงประวัติศาสตร์ที่อังกฤษยังรุ่งเรืองในดินแดนอินเดีย ผ่านลักษณะการเล่าเรื่องแบบวรรณกรรมพื้นบ้านอินเดีย เช่นในเรื่องพันหนึ่งราตรี²³ เพื่อนำมาล้อกับลักษณะของตัวละครเอกที่มีลักษณะไม่เป็นตัวเอก (*Anti-Hero*) *Mistaken Identity* เป็นเรื่องราวของตัวละครเอกภูษัน สิงห์ (Bhushan Singh) บุตรชายหนุ่มของราชา (Raj) แห่งเมืองวิชัยการ์ห์ (Vijaygarh) ผู้หลงรักความสนุกในทางโลก แต่กลับต้องถูกจำคุกข้อหาสมรู้ร่วมคิดในการโค่นราชบัลลังก์ของกษัตริย์อังกฤษ หลังจากเพิ่งกลับมาถึงเมืองบอมเบย์ในปี ค.ศ. 1929 ภายหลังจากที่ใช้ชีวิตเตร็ดเตร่ในอเมริกาถึง 6 ปี ชาห์คัลแต่งเติมเรื่องราวของชายหนุ่มนักสำราญด้วยเหตุการณ์ในวัยเด็กครั้งที่พบกับราเซีย (Razia) เด็กหญิงชาวอิสลามทั้งที่ตนเองเป็นฮินดู ความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับซิลลา (Sylla) หญิงสาวชาวปาร์สีในยามหนุ่ม และประสบการณ์ในคุกร่วมกับนักโทษทางการเมืองคนอื่นๆ ที่มีความคิดในการต่อสู้เพื่อเอกราชเหมือนกันบนพื้นฐานความเชื่อที่แตกต่างกัน เรื่องราวเล็กน้อยเหล่านี้ทับซ้อนวนไปมาในเรื่อง โดยมีเหตุการณ์ทางการเมืองเช่น สงครามกลางเมืองในตุรกี การล่มสลายอำนาจของมุสโสลินี การเดินขบวนเพื่อประท้วงเรื่องเกลือของคานธี การฆ่าล้างชาวอินเดียโดยทหารของรัฐบาลอังกฤษ และการประท้วงอดอาหารจนถึงแก่ชีวิตในคุกที่ละฮอร์ (Lahore)

ชาห์คัลสะท้อนให้เห็นอีกมุมมองของสังคมในช่วงก่อนได้รับเอกราชว่า ยังมีชนชั้นสูงในสังคมผู้มีการศึกษาที่ยังไม่เอาใจใส่ต่อปัญหาสังคมและการเมืองในสมัยนั้น เสนอผ่านตัวละครอย่างซิลลา นักจัดละครเวทีสมัครเล่นชาวปาร์สี ขณะที่สิงห์ปฏิเสธที่จะอยู่ต่อในบอมเบย์เพื่อเล่นละครบทเดียวให้กับเธอ เขาถูกจับบนขบวนรถไฟที่กำลังมุ่งหน้าไปยังบ้านเกิดของเขา ด้วยข้อหาที่เขาไม่ได้ก่อ ในระหว่างที่ถูกจับคุกและรอการตัดสินคดีที่กินระยะเวลายาวนาน สิงห์ก็มีเวลาที่จะ

²³B.P. Sinha, *Social and Political Concern in the novels of Nayantara Sahgal* (India, Book Enclave, 2001), p.18.

หันมาพิจารณาชีวิตและทำความเข้าใจอีกครั้งผ่านการเล่าเรื่องของตนเองซึ่งสะท้อนให้เห็นช่วงเวลาสุดท้ายของประวัติศาสตร์อินเดียที่มีราชาปกครองรัฐให้กับเพื่อนร่วมห้องซังทัง 8 คน ฟังทังไกจิ (Bhaiji) และสมาชิกพรรคคองเกรสอีกสองคน เซ็น (Sen) ชายหนุ่มอายุ 19 และเหล่าสหายนในสหพันธ์กรรมกร (Trade Union) อีเยอร์ (Iyer) เดย์ (Dey) ยูซุฟ (Yusuf) และ พิลไล (Pillai)

การรวมตัวของผู้ต้องหาทั้งหลายเสนอให้เห็นวิถีความเชื่อที่แตกต่างกันจากรัฐต่างๆ ในกลุ่มหมู่คนในอินเดีย หากแต่มีจุดประสงค์ร่วมกัน นั่นคือการได้มาซึ่งเอกราชที่ทำให้ความแตกต่างนั้นผลานเป็นหนึ่งเดียว และก็ยังเป็นนวนิยายอีกเล่มที่เธอยังแสดงให้เห็นความเอาใจใส่ต่อปัญหาผู้หญิงในสังคมอินเดีย ผ่านตัวละครอย่างมารดาของสิงห์ ซาห์คัลนาเสนอผู้หญิงที่จำเป็นต้องอยู่และได้รับความทุกข์ทรมานจากประเพณี วัฒนธรรมดั้งเดิมที่ยอมให้ผู้ชายสามารถมีภรรยาหลายคนได้ และได้รับการพิจารณาว่าเป็นสิ่งที่แสดงถึงการมีฐานะและอำนาจ ในขณะที่เดียวกันซิลล่าที่เป็นตัวแทนของผู้หญิงรุ่นใหม่ที่เลือกทำอย่างที่เราารู้สึกและต้องการ ซึ่งในที่สุด มารดาของ สิงห์ก็ยอมปลดปล่อยตัวเองให้พ้นจากขอบจารีตประเพณี เธอเลือกแต่งงานใหม่กับชายที่เธอรัก ซึ่งสะท้อนการต้องการต่อสู้ ความหวัง และมุมมองสตรีนิยมของนักเขียนได้เป็นอย่างดี

อัตลักษณ์เป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งที่พูดถึงในเรื่อง *Mistaken Identity* บิดาของ Singh เป็นเจ้าของที่ดินที่ทำหน้าที่เก็บภาษี แต่พยายามทำทุกวิถีทางที่จะได้เลื่อนตำแหน่งเป็นราชา เพื่อให้ทุกคนจดจำ แม้ว่าจะต้องแต่งงานหลายครั้งและสร้างความเจ็บปวดให้กับภรรยาคนแรกหรือมารดาของสิงห์ก็ตาม ซึ่งแสดงให้เห็นทัศนคติบางอย่างที่ยังมีอยู่ในรัฐบางรัฐที่ปกครองโดยราชาในครั้งอดีต ความพยายามของบิดาที่จะเป็นที่รู้จักและมีอำนาจตรงกันข้ามกับ สิงห์ บุตรชายที่ไม่ใส่ใจพื้นเพของตนเองที่เป็นฮินดู เขาตกหลุมรักเด็กหญิงสาวชาวมุสลิม อันนำมาซึ่งความขัดแย้งของทั้งสองศาสนา และเมื่อต้องโทษสมรภูมิตัดด้วยข้อหาที่ตัวเองก็ยังไม่รู้ตัวว่าเค้าทำความผิด ดูเหมือนว่านักเขียนได้ตั้งคำถามผ่านพฤติกรรมของตัวละครเหล่านี้ว่าที่จริงแล้วอัตลักษณ์ของมนุษย์มาจากการสร้างของมนุษย์เองหรือไม่ ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งหน้าที่ การนับถือศาสนาและความ ทั้งที่ก่อนจะมีการแบ่งแยกเพื่อระบุเชื้อชาติ ชนชั้น ศาสนาต่างก็เป็นมนุษย์ที่แสวงหาความสงบสุขเหมือนกันมิใช่หรือ

ผ่านเรื่องราวของข้าราชการในกระทรวงจากเรื่อง *This Time of Morning* ผู้หญิงสองคน แต่ต่างเชื้อชาติและวัยจากเรื่อง *Rich Like Us* และบุตรชายของอดีตราชาอินเดียจากเรื่อง *Mistaken Identity* นวนิยายทั้งสามเล่มนี้ไม่ได้มีแต่ความดีในด้านที่เป็นตัวอย่างของนวนิยายอินเดียที่แต่งด้วยภาษาอังกฤษ แต่ยังเป็นนวนิยายที่สะท้อนการต่อสู้เพื่อเสรีภาพ เสรีภาพในที่นี้

ไม่ได้หมายถึงแต่เสรีภาพทางการเมือง แต่ยังรวมไปถึงเสรีภาพในระดับบุคคลที่สามารถเลือกและเปลี่ยนแปลงประเพณี วัฒนธรรมบางอย่างที่ขัดกับศีลธรรมและสภาพสังคมในช่วงนั้นๆ ความคิด ความสนใจของนักเขียนที่มีต่อการเมืองและสังคมที่ไม่ใช่เพียงแต่ระดับของตนเอง แต่ยังรวมไปถึงคนในระดับอื่นๆ ด้วยความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวด้วยวรรณศิลป์ที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ และเป็นแบบฉบับ ซาห์คัลแสดงให้เห็นถึงสำนึกทางการเมืองและสังคม ด้วยเนื้อหาทำให้เห็นว่าเธอเฝ้าสังเกตและตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมอันนำมาสู่การก่อร่างสร้างสังคมใหม่และสมาชิกรุ่นใหม่ภายหลังได้รับเอกราช อีกทั้งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางศีลธรรม คุณค่า และชะตากรรมของมนุษย์ และทางวัฒนธรรมในอินเดียสมัยใหม่ ซาห์คัลมองถึงการเมืองยุคใหม่ด้วยสายตาของผู้ที่ผูกพันกับการเมืองอินเดียมาตลอด เป็นการมองข้ามผ่านช่วงเวลาจากอดีตเพื่อไปสู่ช่วงเวลาในอนาคต ก็เพื่อจุดมุ่งหมายในการสะท้อนการเมืองอินเดียร่วมสมัย และเป็นการขยายขอบเขตจินตนาการในการเขียนของนักเขียนเอง

สำนึกอย่างแรกที่สะท้อนในงานเขียนของซาห์คัล เห็นได้ชัดว่าเป็นสำนึกทางการเมือง อันเป็นสิ่งซึ่งซาห์คัลต้องการเน้นหนักในการนำเสนอผ่านงานวรรณกรรม อย่างไรก็ตามสภาพการเมืองที่ตกอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศอังกฤษที่ผูกพันกับการเคลื่อนไหวเพื่อเอกราช โดยมีพลังและเสียงที่เข้มแข็งจากประชาชนเป็นสำคัญ ไม่ได้ผูกมัดอยู่แต่กับในอินเดียเท่านั้น มุมมองทางการเมืองที่ซาห์คัลนำเสนออย่างสะท้อนถึงมุมมองของโลกเกี่ยวกับประเทศอื่นๆ ที่ถูกปกครองโดยเจ้าอาณานิคมอื่นๆ อีกด้วย จากนวนิยายทั้งสามเรื่องของซาห์คัล ทำให้เห็นว่านักเขียนมีความสนใจหลายด้าน และประวัติศาสตร์ทางการเมืองของอินเดียนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด แต่อย่างไรก็ตามนวนิยายการเมืองจะได้รับการส่งเสริมให้มีความหมายมากขึ้น เมื่อเพิ่มเติมประเด็นร่วมสมัยต่างๆ เกี่ยวกับสังคมไปด้วย

2.3 ภูมิหลังของผู้ประพันธ์

ประวัติของนัยันตารา ซาห์คัลทำให้เห็นบทบาทของครอบครัวของเธอในกระบวนการอบรมเพื่อการเรียนรู้ทางการเมือง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการมีสำนึกทางการเมือง เธอกล่าวถึงตัวเธอเองและครอบครัวไว้

I am Indian by blood, a western by virtue of my English medium education. Starting with the local convent in Allahabad, I went on to five years at an American school, Woodstock, at Mussorie, followed after a gap, of four years

at Wellesly College in the United States. The change to Woodstock was due to Gandhiji's call to boycott British and government aided institutions. My father had tossed it (security) overboard when he threw up a lucrative law practice to join the national movement. My mother's family tradition and pattern of wealth and abundance had similarly been voluntarily discarded when her father, Moti Lal Nehru, decided to following Gandhi²⁴"

บิดาของเธอคือรณจิต สีตาราม ปันดิต (Ranjit Sitaram Pandit) และมารดาคือ วิชาลักษมี ปันดิต (Vijayalaxmi Pandit) บิดาของซาร์คัลเป็นทั้งบัณฑิตและเป็นหนึ่งในนักกิจกรรมทางการเมืองจนวาระสุดท้ายของชีวิต บิดาของเธอล้มป่วยจนเสียชีวิตเนื่องจากติดเชื้อระหว่างต้องโทษคุมขังในข้อหาเข้าร่วมขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราช ส่วนมารดาของเธอเป็นสมาชิกท่านหนึ่งของพรรคคองเกรส และต้องโทษจำคุกหลายต่อหลายครั้ง หลังจากที่อินเดียได้รับอิสรภาพ มารดาของซาร์คัลได้ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ เธอเป็นทั้งอัครราชทูตประจำกรุงมอสโก ลอนดอน วอชิงตัน และมหานครนิวยอร์ก อีกทั้งยังดำรงตำแหน่งผู้แทนอินเดียอินแรกในที่ประชุมองค์การสหประชาชาติ การที่เป็นบุตรสาวของผู้มีบทบาททางการเมืองอินเดียทั้งสองท่าน ทำให้ซาร์คัลเป็นผู้ที่มีความผูกพันกับการเมืองเป็นพิเศษ เนื่องจากการเมืองเข้ามาในวิถีชีวิตของเธอตั้งแต่วัยเยาว์ ซาร์คัลได้เรียนรู้ที่จะอยู่กับเหตุการณ์ที่ไม่ค่อยเป็นปกตินัก อย่างเช่นเหตุการณ์ที่ตำรวจบุกเข้ามาในบ้าน บิดาและมารดาของเธอถูกจำคุกซึ่งหมายถึงการที่เธอต้องไม่ได้อยู่กับผู้ปกครองของเธอ และเหตุการณ์ทางการเมืองที่วุ่นวายยุ่งเหยิง แต่เธอก็สามารถรับมือกับเหตุการณ์เหล่านั้นได้และมองว่าเป็นเรื่องปกติ²⁵

บทบาททางการเมืองของทั้งบิดาและมารดาของเธอ ได้กลายมาเป็นแบบอย่างให้แก่ซาร์คัลได้สวมบทบาทในอนาคต เนื่องจากโดยปกติเด็กมักยอมรับเอาพฤติกรรมบางส่วนของผู้ใหญ่เพื่อเตรียมตนเองในการเป็นผู้ใหญ่ เด็กต้องเรียนรู้บทบาทและพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติในบทบาทนั้น และเมื่อถึงเวลาที่จะเข้ารับบทบาทนั้น จะทำให้ความเครียดที่เกิดจากการปฏิบัติตามบทบาทนั้นลดน้อยลง²⁶ จึงไม่น่าผิดความคาดหมายนักเมื่อเราจะพบว่า เธอได้กลายมาเป็นนักหนังสือพิมพ์และ

²⁴B.P. Sinha, *Social and Political Concern in the novels of Nayantara Sahgal*, p. 23.

²⁵Ibid., p. 14.

²⁶สุวรรณีย์ กุลวิจิตรรังสี, "ความสำนึกต่อชาติของนักเรียนโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 24-25.

นักเขียนนวนิยายทางการเมืองเมื่อเติบโตขึ้น และสิ่งที่ครอบครัวชาห์คัลสอนให้กับเธอนั้น คือทัศนคติและความเชื่อทางการเมืองที่ขัดกับสภาพทางการเมืองในขณะนั้น เพราะแทนที่ครอบครัวจะสร้างความผูกพันและจงรักภักดีกับกษัตริย์หรือผู้ปกครองประเทศในขณะนั้นซึ่งนั่นก็คือเจ้าอาณานิคม แต่บิดามารดาของเธอกลับเลือกที่จะให้ความรู้ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นความรู้ที่อังกฤษหยิบยื่นให้แก่อาณานิคมผ่านระบบการศึกษาแบบตะวันตก และคนอินเดียก็ใช้ความรู้นั้นในการต่อสู้เรียกร้องเพื่อนำเอกราชกลับคืนมาสู่ดินแดนมาตุภูมิ ในขณะเดียวกันอินเดียก็หยิบยืมประชาธิปไตยมาใช้เพื่อปรับปรุงระบบการเมืองที่มีมาแต่เดิมซึ่งเป็นระบบการปกครองแบบปิตาธิปไตย (patriarchy) หรือระบบผู้ปกครองรัฐเป็นใหญ่มาตลอด

นอกจากครอบครัวชาห์คัล เธอยังผูกพันกับครอบครัวทางมารดา หรือครอบครัวเนห์รูเป็นพิเศษ ชาห์คัลมีตาอย่าง โมติลาล เนห์รู (Motilal Nehru) ผู้มีบทบาทเพื่อการเคลื่อนไหวชาตินิยมคนสำคัญท่านหนึ่งของอินเดีย²⁷ ลูกของเธอคือ ยวาทะลาล เนห์รู นายกรัฐมนตรีอินเดียคนแรก ผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากมหาตมะ คานธีว่าเขาจะเป็นผู้สืบทอดเจตนารมณ์ของเขาต่อไป ดังที่คานธีได้เคยกล่าวไว้ "When I am gone, he will speak my language."²⁸ รวมทั้งชาห์คัลยังเป็นลูกพี่ลูกน้องกับอินทิดา คานธี ผู้เป็นนายกรัฐมนตรีคนสามและเป็นนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของอินเดีย ดังนั้นในช่วงปฐมวัย ชาห์คัลจึงได้ซึมซับและรับรู้ประสบการณ์ของบรรดาผู้ใหญ่ที่ต่างยอมทิ้งตำแหน่งอันมั่นคงเพื่อเข้าร่วมการต่อสู้เพื่อเอกราช และถูกโทษคุมขังครั้งแล้วครั้งเล่า ดังที่ยวาทะลาลเคยเขียนไว้ในหนังสือ *ท่องถิ่นอินเดีย* ไว้ว่า "นับได้เวลาสี่สิบกว่าเดือนแล้วที่พวกเราได้ถูกนำตัวมาคุมขังไว้ ณ ที่แห่งนี้ กว่าสี่สิบกว่าเดือนแห่งการถูกจับกุมคุมขังครั้งที่เก้าของข้าพเจ้า"²⁹ และเข้าไปอยู่ในใจกลางของบรรยากาศและความตึงเครียดทางการเมืองอินเดียจากทั้งบ้านของเธอ และบ้านเนห์รู ดังที่เธอได้บรรยายไว้ในหนังสือ *From Fear Set Free*

Returning from his sister's home to the taut atmosphere of my uncle's home, I fell caught between two opposing currents. A part of me, deeply enmeshed in a political consciousness, strained every nerve in automatic

²⁷ B.R. Nanda, *Pandit Motilal Nehru* [Online]. Available from:

http://www.bhagatsingh.com/pandit_motilal_nehru.htm [2004, October 12]

²⁸ ลาวิตรี เจริญพงศ์, *ภารตารยะ* (กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), หน้า 97.

²⁹ ยวาทะลาล เนห์รู, *พบถิ่นอินเดีย*, แปลโดย กรุณา กุศลาลัย (พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม, 2537), หน้า 1.

response to what went on in India. This part was emotionally involved with India's future, and belonged to my uncle's house at this moment. Long after I was the tug-of-war continued³⁰

นอกจากบรรยากาศ เหตุการณ์ทางการเมืองที่ซาร์คัลได้รับ ซาร์คัลยังได้รับอิทธิพล ความคิดและค่านิยมทางการเมืองจากคนใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นการเมืองแบบเสรีนิยม (Liberalism) ความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และการเคารพต่ออุดมคติและค่านิยมต่างๆ ของคานธี ดังที่บิดา และมารดาของเธอเคยปฏิบัติมา³¹ ทั้งคานธีและเนห์รู ต่างเป็นแรงบันดาลใจและเป็นอิทธิพลให้แก่ เธอ ทั้งด้านอุดมคติ วิธีการปฏิบัติทางการเมือง และการจัดการเกี่ยวกับชีวิตเรื่องส่วนตัว ครั้งหนึ่งนัยันตารา ซาร์คัลมีโอกาสได้เข้าพบยะวาทะลาล เนห์รูในบ้านพักอย่างเป็นทางการของ นายกรัฐมนตรีอินเดีย ในกรุงเดลี เธอเคยถามลุงของเธอเกี่ยวกับกฎเกณฑ์สำคัญที่ทำให้คู่สมรส ประสบความสำเร็จ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เนห์รูกล่าวตอบเธอว่า

'The most important things would be difficult to say,' Mamu reflects [...] 'But it is important never to hurt another deliberately. And it is important always to leave the way open to talk. As long as two people can talk there is a way back to understanding, no matter how wide the breach between them'³²

และประเด็นเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างสามีและภรรยานี้ก็ปรากฏในนวนิยายของเธอ เล่มแล้วเล่มเล่าที่เธอได้แต่งในช่วงเวลาต่อมา

จากนั้นจวบจนปี ค.ศ. 1943 นัยันตารา ซาร์คัลอายุ 16 ปี มารดาส่งเธอไปเรียน ประวัติศาสตร์ที่อเมริกาเพื่อความปลอดภัยของเธอ หลังจากที่รัฐบาลสั่งห้ามไม่ให้นักเรียน ทั่วประเทศออกเคลื่อนไหวและจัดกิจกรรมทางการเมือง การศึกษาในอเมริกาช่วยเปิดทางให้เธอได้ พบโลกกว้าง เห็นความเป็นอยู่ วัฒนธรรม และประเพณีที่แตกต่างไปจากบ้านของเธอ ซาร์คัลยัง ได้มีโอกาสพบผู้มีชื่อเสียงชาวอเมริกันหลายท่าน ส่วนใหญ่เป็นคนสนิทครอบครัวของเธอ เธอกลับ มายังอินเดียอีกครั้งในปี ค.ศ. 1947 ในขณะที่มารดาของเธอเป็นอัครราชทูตประจำรัสเซีย³³

³⁰Nayantara Sahga, *From Fear Set Free* (New York: W.W. Norton, 1981), p. 31.

³¹B.P. Sinha, *Social and Political concern in the novels of Nayantara Sahgal*, p.23.

³²Nayantara Sahgal, *From Fear Set Free*, p. 192.

³³B.P. Sinha, *Social and Political Concern in the Novels of Nayantara Sahgal*, p. 15.

ประวัติช่วงปฐมวัยของนักเขียนหญิงชาวอินเดียผู้นี้ ทำให้เราจะเห็นว่าเป็นการเรียนรู้ทางการเมืองที่เกิดจากการที่ซาร์คัลถ่ายโยงความสัมพันธ์ ความรู้สึก และประสบการณ์ที่เธอมีต่อผู้ที่สัมพันธ์ด้วยแบบโดยตรง และได้รับการกระตุ้นความรู้ทางการเมืองเหล่านั้นบ่อยๆ ทำให้การเรียนรู้ที่ติดตัวซาร์คัลไปตลอดชีวิต³⁴ สิ่งที่ซาร์คัลรับเป็นส่วนมาก คือบรรทัดฐานทางการเมืองและกระบวนการทางการเมืองที่ผู้ใหญ่เห็นดีเห็นงามว่าควรปฏิบัติแล้ว นั่นคือการเลือกต่อสู้ไปพร้อมกับมหาตมะ คานธีเพื่อเอกราชของชาติด้วยวิธีการสัตยาเคราะห์ (satyagraha)³⁵ แต่สิ่งเหล่านั้นก็ล้วนเป็นสิ่งที่เรียกว่า อุดมคติ บรรทัดฐานที่เกิดจากประสบการณ์ หรือความเป็นจริงที่ได้ประสบ พบเห็นชีวิตของผู้ใหญ่ ซึ่งจะรวมตัวกันและตัดสินใจเป็นเกณฑ์ แต่ในขณะที่ซาร์คัลที่มีประสบการณ์เท่ากับเริ่มต้นนับหนึ่งใหม่ โดยทั่วไปเด็กยังไม่สามารถแยกได้ระหว่างบรรทัดฐานที่เป็นอุดมคติกับสิ่งที่ปฏิบัติจริงในระบบการเมือง จนกว่าจะได้รับข่าวสารข้อเท็จจริงในระบบการเมืองเมื่อเติบโตขึ้น³⁶

อย่างไรก็ดีต้องไม่ลืมว่าในบริบทของการเมือง ย่อมมีมุมมองและมิติทางสังคมควบคู่ไปด้วย ในเมื่อการเมืองนั้นถือเป็นผลผลิตอย่างหนึ่งของสังคม บางครั้งทั้งสองต่างเป็นกระจกส่องถึงกันและกัน ดังเช่นเมื่อยามสังคมสงบร่มเย็น ก็ย่อมสะท้อนให้เห็นความแปรผันในการเมืองที่มีน้อยในเวลาเดียวกันถ้าการเมืองมีความระส่ำระสาย บ้านเมืองนั้นก็วุ่นวายจนแทบจะลุกเป็นไฟตามไปด้วย ในปัจจุบันความเป็นอยู่ของแต่ละคนในสังคมต่างเข้าไปมีความสัมพันธ์กับการเมืองและสังคมจนไม่อาจแบ่งแยกเป็นสองประเด็นออกจากกัน ความสนใจในด้านเศรษฐกิจ สังคมได้รับความสนใจพอๆ กับด้านการเมือง กลายเป็นประเด็นสำคัญที่ทุกคนไม่อาจปฏิเสธได้ ในเมื่อ

³⁴ สุวรรณี กุลวิจิตรรังสี, "ความสำคัญต่อชาติของนักเรียนโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์", หน้า 24-25.

³⁵ วิธีการต่อสู้เพื่อเอกราชของคานธี เป็นวิธีการที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นจนกลายเป็นที่รู้จักกันทั่วโลก ได้แก่ สัตยาเคราะห์ (satyagraha) อหิงสา (Ahimsa) การอดอาหาร (Fast) และหารตาล (Hartal) สัตยาเคราะห์ คือ การแสดงความจริงใจให้เป็นที่ประจักษ์เพื่อโน้มน้าวให้อังกฤษได้ตระหนักถึงความจริงที่คนอินเดียจะไปถึงจุดนั้นให้จงได้ อหิงสา คือ วิธีการในการแสดงความจริงใจนั้นให้เป็นที่ประจักษ์ โดยยึดหลักการที่ว่าจะไม่ใช้ ความรุนแรงในการต่อสู้ หากเป็นการต่อสู้ที่ใช้ความสงบ การต่อสู้ด้วยวิธีการนี้ไม่ใช่เป็นเพราะความกลัว หากแต่เป็นการแสดงความกล้าหาญและมุ่งมั่นตั้งใจจริงของคนอินเดีย วิธีการต่อสู้ด้วยความสงบมีหลายวิธีการ ได้แก่ การอดอาหารประท้วง และการหยุดกิจกรรมทุกชนิด ตั้งแต่ หยุดทำงาน ไม่ออกนอกบ้าน ไม่ไปโรงเรียน ไม่มี การจากรบนท้องถนน ไม่มีกิจกรรมร่วมกับอังกฤษ ต่างคนต่างตั้งใจมั่นในถิ่นของตน เป็นต้น โปรดอ่านต่อ สาวิตรี เจริญพงศ์, *ภารตารยะ*, หน้า 204.

³⁶ สุวรรณี กุลวิจิตรรังสี, "ความสำคัญต่อชาติของนักเรียนโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์", หน้า 30.

การเมืองและสังคมต่างมีความสำคัญที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ดังนั้นเมื่อนักทางการเมืองเกิดกับผู้ใดแล้ว นักทางสังคมก็ย่อมเกิดขึ้นพร้อมกันไปด้วย ดังที่เฟรด กรีนสไตน์ (Fred Greenstein) ได้อธิบายเสริมประเด็นนี้ว่าความสำคัญทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับสิ่งอื่นในสังคม อาทิ โครงสร้างทางประวัติศาสตร์ทั้งการเมืองและสังคม สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ปรัชญาการณที่เกิเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและสังคม และผลกระทบทางสังคมและการเมือง เป็นต้น³⁷ ดังนั้นการที่เธอเกิดในปี ค.ศ. 1927 ที่เมืองอัลลฮับด์ (Allahabad) ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงการที่เธออยู่ในสภาพสังคมอินเดียช่วงทศวรรษที่ 1920 ซึ่งเป็นเวลาที่อยู่ในช่วงที่อินเดียยังคงอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ และเป็นช่วงก่อนที่เกิดการเรียกร้องเพื่อเอกราชอย่างเข้มข้น รวมทั้งได้รู้เห็นสภาพสังคมและเศรษฐกิจในช่วงนั้นไปด้วย

อินเดียในช่วงทศวรรษที่ 1920 เศรษฐกิจตกอยู่ในช่วงเงินเฟ้อซึ่งเป็นสถานการณ์เดียวกับอังกฤษและเหมือนกันกับประเทศอื่น อันเป็นผลพวงภายหลังเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 1 ในครั้งนี้อินเดียจำเป็นต้องเผชิญปัญหาอยู่ตามลำพัง ในส่วนภาคการเกษตรกรรม ราคาสินค้าการเกษตรของอินเดียลดลงกว่าครึ่งหนึ่ง เศรษฐกิจหยุดชะงัก และในส่วนของภาคอุตสาหกรรมตกอยู่ในสภาพย่ำแย่ยิ่งกว่า เนื่องจากคนงานไม่มีงานทำ ค่าแรงต่ำ และไม่มีเงินลงทุนจากต่างชาติเข้ามา³⁸ แม้ว่าชาห์คัลจะอยู่ในครอบครัวของบุคคลชนชั้นสูงที่อื่นจะพอมีกิน แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าเธอจะเพิกเฉยต่อสังคมและชีวิตของผู้คนชนชั้นอื่นที่กำลังประสบความลำบากยากแค้น ความสนใจและการมีสำนึกทางสังคมช่วยให้เธอมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และช่วยให้เธอตระหนักถึงบทบาทของตนเองที่จะเข้ารับในอนาคต นอกจากนี้ยังมีกระแสความสนใจคนชนชั้นล่างในสังคมอินเดียเกิดขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1970 ผ่านศูนย์สตรีศึกษาอินเดียที่เริ่มต้นใน

³⁷Fred I. Greenstein, "Personality and Politics," in Fred I Greenstein and Nelson W, eds. Polsby, *Micro Political Theory: Handbook of Political Science Vol. 2* (Reading, Mas: Addison-Wesley Publishing, 1975), p.17. อ้างใน ชวนะ ภวภานันท์, "ความสำคัญทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ในระบบประชาธิปไตย : ศึกษาวิเคราะห์เฉพาะกรณีเขตเทศบาลตำบลโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 92-93.

³⁸Sugata Bose and Ayesha Jalal, *Modern South Asia: History, Culture, Political Economy* (UK: Routledge, 2004), pp. 121-122.

ช่วงเวลาเดียวกัน งานเขียนหลายชิ้นจากศูนย์สตรีศึกษาออกมากระตุ้นเตือนสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมกับคนชนชั้นล่าง โดยเฉพาะสตรี³⁹

แต่กระนั้นก็เกิดคำถามว่าแม้ว่าสิ่งที่ซาร์ห์คัลเรียนรู้จะเป็นสิ่งที่ได้รับการกล่อมเกลา ทั้งค่านิยมทัศนคติ โลกทัศน์ของบรรดาผู้มีอิทธิพลทางการเมืองอินเดียโดยตรงจากบุคคลจริงในประวัติศาสตร์ แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าวิธีการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองสัมฤทธิ์ผล เช่น เด็กบางคนแม้จะบอกได้ว่าการชัรบดไฟฟ้าแดงเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่ก็อาจเป็นเด็กที่ไม่เคารพตำรวจและเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่ยอมปฏิบัติตามกฎจราจรได้ หรือการที่เธอมีความผูกพันและความรู้เกี่ยวกับการเมืองและสังคมอินเดีย โดยเฉพาะกับชนชั้นสูงมาก ก็อาจไม่ได้แสดงว่าเธอจะสามารถใช้วัตถุดิบหรือความรู้ทางการเมืองและสังคมที่มีมากกว่าคนอื่นกับในอาชีพการงาน และการดำเนินชีวิต ดังนั้นสิ่งที่จะสามารถเป็นเครื่องพิสูจน์ได้ว่าเธอมีความสำนึกทางการเมืองและสังคมหรือไม่นั้นก็คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง⁴⁰ จากประวัติของซาร์ห์คัล พบว่าเมื่อเธอกลับมาจากต่างประเทศและใช้ชีวิตอยู่ในประเทศอินเดีย เธอเองก็เลือกที่จะดำเนินรอยตามเหมือนคนในครอบครัวของเธอโดยการร่วมทำงานในสายทางการเมืองเช่นกัน ในช่วงปี ค.ศ. 1972-1975 เธอเป็นที่ปรึกษาให้กับ Sahita Akademi's Board for English อีกทั้งยังเคยเป็นคณะกรรมการของ Verghese Committee for autonomy to Radio & TV ในช่วงปี ค.ศ. 1977-1978 อีกทั้งเธอยังเคยเป็นตัวแทนของอินเดียเข้าที่ประชุมองค์การสหประชาชาติตำแหน่งเดียวกับมารดาของเธอ และเธอยังเคยดำรงตำแหน่งประธานสหภาพประชาชนเพื่อเสรี (People's Union for Civil Liberties)⁴¹ การดำรงตำแหน่งทางการเมืองเหล่านี้สามารถเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าสำนึกทางการเมืองที่เธอได้รับการกล่อมเกลา รวมทั้งจากประสบการณ์ที่กลั่นกรองและตกผลึกจากกาลเวลาเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้ซาร์ห์คัลมีส่วนร่วมทางการเมือง ในขณะที่เดียวกันการที่มีส่วนร่วมทางการเมืองก็สะท้อนให้เห็นถึงการมีสำนึกทางการเมืองของเธอด้วยเช่นกัน

³⁹Geraldine Forbes, "Reflections on South Asian Women's/Gender History: Past and Future," [Online], Available from: http://muse.jhu.edu/journals_of_colonialism_and_colonial_history/v004/4.1forbes.html [2004, October 12]

⁴⁰ ซึ่งในที่นี้หมายถึง การมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมการเมืองในระดับต่างๆ ตามความเหมาะสมและโอกาส เพื่อจะก่อให้เกิดผลต่อกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง (decision-making process in politics) ความสนใจทางการเมืองที่เกิดจากการมีสำนึกและความรู้ทางการเมือง จะเป็นส่วนช่วยกระตุ้นให้นำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง โปรดอ่านต่อ สุวรรณีย์ กุลวิจิตรรังสี, "ความสำนึกต่อชาติของนักเรียนโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์," หน้า 38-39

⁴¹"Nayantara Sahgal," [Online]. Available from: <http://www.loc.gov/acq/ovop/delhi/salrp/nayantarasahgal> [2004, October 12]

นอกจากนั้นยันตารา ซาร์คัลยังเป็นนักเขียนบทความทางการเมืองในหนังสือพิมพ์ และนวนิยาย อาชีพที่เธอเลือกหลังจากที่หย่าร้างกับสามีนิรมล มนคัต ราย (Nirmal Mangat Rai) จากการทำงานในฐานะที่เป็นนักเขียนที่กินเวลามากกว่า 30 ปี ในปัจจุบันซาร์คัลมีงานเขียนต่างๆ มากมาย นับตั้งแต่นวนิยาย 9 เล่ม ได้แก่ *A Time to be Happy* (ค.ศ. 1958) *Plans for Departure* (ค.ศ. 1962) *This Time of Morning* (ค.ศ. 1965) *The Day in Shadow* (ค.ศ. 1971) *Rich like Us* (ค.ศ. 1985) *Storm in Chandigarth* (ค.ศ. 1989) *A Situation in New Delhi* (ค.ศ. 1989) *Mistaken Identity* (ค.ศ. 1988) และผลงานเล่มล่าสุดของเธอ *Lesser Breeds* (ค.ศ. 2003) เธอยังมีงานเขียนเกี่ยวกับการเมือง โดยเฉพาะงานที่เกี่ยวกับคนสนิทในครอบครัวของเธอ ได้แก่ *Indira Gandhi, Her Road to Power* (ค.ศ. 1982) *Indira Gandhi's emergence and style* (ค.ศ. 1978) *A Voice for Freedom* (ค.ศ. 1977) *Sunlight Surround You: A Birthday Bouquet from Chandralekha Mehta* เขียนร่วมกับริตา ทาร (Rita Dar) (ค.ศ. 1970) *From Fear Set Free* (ค.ศ. 1962) และ *Before Freedom: Nehru's Letters to his Sister (1909-1947)* และ *Prison and Chocolate* (ค.ศ. 1954)

ผลงานทั้งบทความและนวนิยายการเมืองและสังคมของเธอ ทำให้เห็นว่าในฐานะของผู้ใกล้ชิดสถานการณ์ทางการเมืองและสังคม หรือมีความรู้ทางการเมืองมากกว่าคนอื่นๆ เธอสามารถใช้ความรู้เหล่านั้นได้อย่างเชี่ยวชาญและประสบความสำเร็จ ซึ่งเห็นได้จากรางวัลที่เธอได้รับหลายต่อหลายรางวัลที่มอบเพื่อเชิดชูผลงานเขียนของเธอ⁴² การเลือกเขียนบทความและแตงนวนิยาย เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะสื่อสารกับกลุ่มคนส่วนมากด้วยเนื้อหาและเรื่องราวเกี่ยวกับการเมือง (political communication)⁴³ และเธอเองก็เลือกไม่ผิดที่จะสื่อสารด้วยงานที่ออกมาเป็นรูปเล่มทั้งหนังสือพิมพ์และนวนิยาย เพราะสิ่งพิมพ์เหล่านี้ถึงตัวบุคคลได้โดยง่ายอย่างไม่จำกัดเวลา และสถานที่ งานเขียนของเธอยังทำหน้าที่สื่อสารระหว่างตัวเธอและนักอ่าน เพื่อสะท้อนภาพและวิพากษ์วิจารณ์สถานการณ์ทางการเมืองและสังคมที่ช่วยกระตุ้นเตือนให้เกิดสำนึกทางการเมืองและสังคมในตัวผู้รับสาร งานเขียนของเธอช่วยให้ทั้งในประเทศของเธอเอง และคนในประเทศอื่นรู้สึกถึงความจำเป็นในการตระหนักถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการร้องขอความเป็นธรรมให้กับสังคม เพราะแม้ว่าสถานการณ์ทาง

⁴²Ibid.

⁴³โปรดอ่านต่อ นฤทัย จารุชัยนวัฒน์, "ความรู้และความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), หน้า 62-71.

สังคมและการเมืองจะเปลี่ยนไปจากช่วงเวลาของเธอก็ตาม แต่ความไม่เป็นธรรมทางสังคมและความบกพร่องในการบริหารประเทศของรัฐบาลจะยังมีอยู่ในทุกสังคม อาชีพ ศาสนา และชนชั้น